

III międzynarodowa konferencja „Dni Mózgu 3” Lublin, 12-14 marca 2008 roku

Już po raz trzeci w ramach obchodów Międzynarodowego Tygodnia Mózgu (Brain Awareness Week) w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II oraz Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbyły się wykłady oraz warsztaty popularyzujące wiedzę o współczesnych badaniach mózgu. Podobnie jak w przypadku poprzednich edycji, również tym razem konferencja została zorganizowana przez studentów z Sekcji Neurokognitywistycznej Koła Naukowego Studentów Psychologii KUL, we współpracy z Katedrą Psychologii Eksperymentalnej KUL.

Pierwsze „Dni Mózgu” zostały zorganizowane na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w roku 2006 z inicjatywy mgr. Piotra Markiewicza, doktoranta Katedry Psychologii Eksperymentalnej KUL, i miały na celu przybliżenie studentom psychologii zagadnień z obszaru neuronauk i kognitywistyki. Urozmaicona tematyka wykładów oraz warsztatów, poszerzona o prezentacje studenckie, spotkała się z licznym i życzliwym odzewem ze strony osób zainteresowanych problematyką badań mózgu. Konferencja, która odbyła się roku 2007 w formule dwudniowej, została wzbogacona o studencką sesję referatową pt. „Spotkanie z Neuronaukami” oraz sesję wortalu kognitywistyka.net. Wydarzenia towarzyszące „Dniom Mózgu” odbywały się na KUL-u i UMCS-ie. Trzecia edycja, nawiązująca do cyklu poprzednich konferencji, miała miejsce w tym roku, w dniach 12-14 marca.

„Dni Mózgu 3” rozpoczęły się w Instytucie Psychologii UMCS od ogólnopolskiej sesji studenckiej pt. „Spotkanie z Neuronaukami”. Na zaproszenie organizatorów odpowiedzieli studenci psychologii, kognitywistyki, biologii i filozofii z wielu ośrodków akademickich. Prelegenci zaprezentowali referaty z obszaru psychologii poznawczej, informatyki, neurobiologii oraz interdyscyplinarnych badań kognitywistycznych. Przegląd współczesnych badań z użyciem metod neuroobrazowania został zaprezentowany przez mgr Bibianę Bałaj (KUL) w referacie: „Aktywność kory wzrokowej w badaniach wyobraźni” oraz Mikołaja Magnuskiego (SWPS) w prezentacji: „Świadomość w mózgu: w poszukiwaniu neuronalnych korelatów świadomości wzrokowej”. Psychologiczne analizy zjawisk o podłożu neuroanatomicznym przedstawiły Agata Żesławska i Martyńska Gębska (UAM) w referacie „Synestezja – wojna zmysłów”. Po zakończeniu sesji studenckiej uczestnicy mogli obejrzeć film pt. *Complete obsession body dysmorphia*, wprowadzający w zakres zainteresowań badawczych gościa specjalnego „Dni Mózgu”, profesora Jonathna Cole’a z Wielkiej Brytanii, który został poproszony o wygłoszenie wykładu w ostatnim dniu konferencji.

Druga część „Spotkania z Neuronaukami” została zdominowana przez sesję referatową studentów, doktorantów i pracowników naukowych skupionych wokół wortalu internetowego kognitywistyka.net, który już od wielu lat stanowi platformę wymiany informacji między osobami zainteresowanymi kognitywistyką oraz neuronaukami z wielu ośrodków naukowych w kraju. W sesji tej podejmowano m.in. problematykę inżynierii kognitywnej, percepcji dotykowej, neuronalnego podłoża zjawiska konfabulacji, jak też kwestii zaburzeń jedności podmiotu i sporów wokół dualizmu we współczesnej filozofii. Na zakończenie pierwszego dnia konferencji wszyscy uczestnicy wzięli udział w dyskusji panelowej nad próbą integracji organizacji studenckich zaintereso-

wanych problematyką neuronauk. W trakcie rozmów pojawiły się pomysły, aby integracja ta odbywała się przez współpracę organizacji nad wspólnymi przedsięwzięciami o charakterze ogólnopolskim, jak konferencje czy interdyscyplinarne warsztaty. Dyskusje przedstawicieli kół naukowych i innych organizacji nie ograniczyły się jedynie do panelu; trwały długo, również po jego zakończeniu, w kuluarach Instytutu Psychologii UMCS oraz w nastrojowej kawiarni na lubelskiej starówce.

Kolejny dzień konferencji odbywał się w gmachu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, gdzie trwała już ekspozycja prac dzieci cierpiących na choroby układu nerwowego, zorganizowana przez Marcina Machowskiego i Dorotę Banach, pt. „Poznaj dziecko, zrozum jego uczucia, zaakceptuj jego chorobę...”. Podobnie jak w latach ubiegłych, także tym razem nieodłączny element popularyzacji idei „Światowego Tygodnia Mózgu” stanowiły warsztaty, umożliwiające bezpośrednie zapoznanie się z efektami pracy naukowców o różnorodnych zainteresowaniach badawczych. Uczestnicy warsztatów mieli szansę wziąć udział w zajęciach mgr. Wojciecha Olchowskiego (UMCS), który przygotował dyskusję na temat wpływu neuronauk na praktyczne aspekty edukacji, oraz dr. Piotra Kołodziejczyka (URz), prowadzącego spotkanie pt. „Sztuczne życie – sztuczny mózg. Założenia, metody, badania”. Warsztaty w następnym dniu przeprowadzili dr Piotr Przybysz (UAM) (jego wystąpienie nosiło tytuł: „Jak mózg poznaje dzieło sztuki? W stronę neuroestetycznych badań nad sztuką”) oraz dr hab. Jerzy Durka (UW), który poruszył tematykę tzw. interfejsów mózg-komputer (BCI).

Niewątpliwie warsztaty są najpopularniejszym elementem każdej edycji „Dni Mózgu”. Spotkania odbywają się zawsze w małych grupach, aby ułatwić kontakt prowadzącego z uczestnikami i nadać im charakter w pełni interaktywnego konwersatorium. Warto wspomnieć, że dzięki uruchomieniu internetowej rejestracji na miesiąc przed konferencją, w warsztatach mogła uczestniczyć liczna grupa gości z innych miast.

Po zakończeniu części warsztatowej nastąpiło oficjalne rozpoczęcie konferencji z udziałem przedstawicieli Instytutu Psychologii KUL. Jako pierwsza zaproszonych gości przywitała prof. dr hab. Stanisława Steuden, dyrektor Instytutu Psychologii KUL. Pani Profesor zwróciła szczególną uwagę na miejsce, jakie zajmują analizy funkcjonowania mózgu we współczesnej psychologii – zarówno jako badania podstawowe, jak i podłoże dla zastosowań praktycznych. Prof. Piotr Francuz, kierownik Katedry Psychologii Eksperymentalnej KUL i współorganizator konferencji, podkreślił rolę inicjatyw, takich jak „Dni Mózgu”, w popularyzowaniu społecznych korzyści wynikających z rozwoju neuronauk, zaś kurator Koła Naukowego Studentów Psychologii KUL, dr Marian Ledwoch, rozpoczął sesję profesorską od słów skierowanych w stronę studentów, działaczy Koła Naukowego, którzy przygotowali tegoroczną konferencję, nawiązując do poprzednich edycji, wzbogacanych co roku o kolejne elementy.

Do udziału w sesji profesorskiej zaproszono grono wybitnych przedstawicieli środowiska badaczy mózgu i procesów poznawczych. Sesja miała charakter interdyscyplinarny – dzięki uczestniczeniu w niej osób reprezentujących różne podejścia metodologiczne i kierunki badań. W gronie prelegentów udało się zgromadzić naukowców zarówno z Polski, jak i z zagranicy.

Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Tadeusz Marek z Katedry Psychologii Zarządzania i Ergonomii Uniwersytetu Jagiellońskiego. W referacie „Neuralne mechanizmy systemów uwagowych” zaprezentował przegląd badań nad systemami uwagowymi oraz wyniki własnych analiz z użyciem nowoczesnych technik obrazowania. W trakcie prezentacji poruszył również kwestię wpływu neuronauk na obowiązujące do tej pory w psychologii paradygmaty oraz konieczność ich rewizji w świetle nowych odkryć. Wy-

powiedzi prof. Marka stały się punktem wyjścia do ożywionej dyskusji po wygłoszeniu referatu.

Z równie dużym zainteresowaniem spotkał się wykład prof. dr hab. Anny Grabowskiej, kierownik Pracowni Psychofizjologii Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN oraz Katedry Neuropsychologii Eksperymentalnej SWPS. Pani Profesor przedstawiła mózgowy mechanizm leworęczności z perspektywy badań neuroobrazowania. Uwagę zwróciła zwłaszcza prezentacja wyników własnych badań nad leworęcznością, przeprowadzonych przy użyciu funkcjonalnego rezonansu magnetycznego (fMRI).

Po wykładzie prof. Grabowskiej nastąpiła przerwa, po której wystąpił dr Grzegorz Króliczak z Uniwersytetu w Oregonie. W swoim referacie zaprezentował on przegląd badań nad neuroobrazowaniem struktur zaangażowanych w procesie planowania i kontroli działań oraz zapowiedział dalsze prace nad wspomnianym zjawiskiem, które chce realizować wraz z grupą badawczą z Laboratorium Neuroobrazowania i Przecząszkowej Stymulacji Magnetycznej na Uniwersytecie w Oregonie.

Następnym prelegentem był prof. dr hab. Edward Gorzelańczyk z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Jego referat nosił tytuł „Znaczenie prążkowania w kontroli funkcji motorycznych, emocjonalnych i poznawczych – koncepcja pętli korowo-podkorowych”. Wykład ten przybliżył słuchaczom anatomie jąder podstawy, koncepcję tzw. pętli korowo-podkorowej oraz skutki kliniczne uszkodzeń tej struktury dla funkcjonowania człowieka.

Ostatnim prelegentem w czasie sesji profesorskiej była prof. Anna Preis z Zakładu Akustyki Środowiska w Instytucie Akustyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej referat pt. „Percepcja a kontrola słuchowa: przetwarzanie informacji na potrzeby kontroli słuchowej” zawierał wprowadzenie w problematykę percepcji i kontroli słuchowej, przedstawienie wyników eksperymentu nad wpływem zmian częstotliwości podstawowej głosu na kontrolę fonacji oraz badań nad percepcją tzw. iluzji trytonu. Ze względu na liczne dyskusje z zainteresowanymi słuchaczami po każdym wystąpieniu, sesja profesorska zakończyła się ze znacznym opóźnieniem.

Ostatni dzień konferencji minął pod znakiem wizyty gościa specjalnego „Dni Mózgu” – czyli profesora Jonathana Cole’a, znanego neurologa, pracującego na co dzień w Klinice Neurofizjologii Pool Hospital oraz wykładającego na Uniwersytetach w Bournemouth i Southampton. Udział prof. Cole’a w konferencji rozpoczął się od pokazania filmu *The man who lost his body* opowiadającego historię pacjenta I. Watermana, który na skutek specyficznej infekcji wirusowej doznał trwałego upośledzenia czucia własnego ciała. Film zakończył się komentarzem prof. Cole’a, który opowiedział, jakie znaczenie przypadek pacjenta I. W. miał dla badań nad zmysłem czucia proprioceptywnego w ostatniej dekadzie od nakręcenia wspomnianego dokumentu. Emisja filmu była wstępem do wykładu prof. Cole’a na temat fenomenologii i neurobiologicznych mechanizmów zjawiska utraty czucia własnego ciała, będącego szczegółową analizą problematyki, wzbogaconą o liczne wyniki badań własnych oraz praktykę kliniczną.

Zakończeniem trzydniowej konferencji był multimedialny panel dyskusyjny pt. „Burza mózgów, czyli o przyszłości nauk o mózgu i poznaniu”. Moderatorem dyskusji był prof. Piotr Francuz, a uczestniczyli w nim: prof. dr hab. Andrzej Klawiter – prezes Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego, prof. dr hab. Bożydar Kaczmarek – kierownik Zakładu Psychologii Rozwoju i Neurolingwistyki UMCS oraz dr Tomasz Komendziński z Zakładu Filozofii Współczesnej Instytutu Filozofii UMK. Dyskusja miała charakter multimedialny, z wirtualnym udziałem wybitnych przedstawicieli neuro nauk, nagranych na taśmę wideo podczas konferencji „Self, Intersubjectivity and Social Neuroscience: From Mind and Action to Society”, która odbyła się w Toruniu

w 2007 roku. Podczas panelu podjęto takie kwestie, jak: korzyści z rozwoju neuronauk dla zwykłych ludzi, przyszłość nauk o mózgu, czyli ich wyzwania i zagrożenia, oraz wzajemne relacje między neuronaukami i humanistyką. Poruszono również kwestię nowego spojrzenia na wiarę i duchowość z perspektywy nauk o mózgu. Dyskusja panelowa przyciągnęła liczne grono słuchaczy oraz sprowokowała wielu z nich do zabrania głosu w poruszanych kwestiach. Panel zakończył trzecią edycję obchodów międzynarodowej konferencji „Dni Mózgu” w Lublinie.

Lubelskie „Dni Mózgu” wpisały się już na stałe do kalendarza imprez angażujących środowisko osób zainteresowanych problematyką badań nad mózgiem w Polsce. Od trzech lat na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II wiele osób zainteresowanych współczesną nauką (pracowników naukowych, studentów, licealistów) ma szansę usłyszeć o najnowszych wynikach badań układu nerwowego wprost od ich twórców – wybitnych naukowców. Również i tym razem „Dni Mózgu” zaprezentowały słuchaczom obszerną ofertę wydarzeń popularyzujących neuronauki i umożliwiły spotkanie oraz nawiązanie kontaktów jej uczestnikom. Co ciekawe, organizacja konferencji angażuje również coraz to nowe organizacje zainteresowane popularyzacją nauki, takie jak Polskie Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów Psychologii oraz Wortal kognitywistyka.net. Niewątpliwie po tegorocznej konferencji „Dni Mózgu” będą podążać w kierunku jeszcze większego uatrakcyjniania oferty, między innymi przez angażowanie kolejnych gości zagranicznych oraz uznanych naukowców z naszego kraju.

*Agnieszka Krzyżanowska, Dariusz Zapala
Sekcja Neurokognitywistyczna Koła Naukowego Studentów Psychologii KUL*